

Het mooiste wat er is: Iedereen doet mee

*Uit een andere hoek
Arbeidsdeskundige Bert van Swam*

De Nederlandse Vereniging van Arbeidsdeskundigen heeft een nieuwe voorzitter. Bert van Swam is gepokt en gemazeld in het bestuurswerk. Hij is al veertien jaar wethouder in West Maas en Waal, acht jaar vicevoorzitter van het Arbeidsdeskundig Kenniscentrum (AKC) en sinds 2011 bestuurslid, later vicevoorzitter en nu dus voorzitter van NVvA. Tijd om nader kennis te maken met de man die vindt dat hij nog veel te vaak moet uitleggen wat een arbeidsdeskundige precies doet.

Dat niet voor iedereen duidelijk is wat de arbeidsdeskundige doet, maakt ook de rol die een arbeidsdeskundige speelt of zou kunnen spelen vaag en daar wil Bert van Swam wel het een en ander over kwijt. 'Als je ziek bent ga je naar de huisarts. Als je ziek wordt op je werk heb je met een bedrijfsarts te maken. Als je uitvalt en je moet op zoek naar nieuw werk, dan ga je naar het uitzendbureau of een re-integratiebedrijf. Op al die vlakken is de inbreng van de arbeidsdeskundige van belang. De arbeidsdeskundige zorgt er namelijk voor dat mensen in het kader van belasting en belastbaarheid weer aan de slag kunnen, rekening houdend met de beperkingen die de arts heeft vastgesteld. Als iemand is uitgevallen, beoordeeld is en zijn beperkingen zijn vastgesteld komt de arbeidsdeskundige in actie. Hij

Bert van Swam
Wethouder van de Gemeente West Maas en Waal
en Voorzitter van de NVvA

bekijkt wat iemand kan en zoekt naar passende mogelijkheden. Dat gebeurt het liefst bij de huidige werkgever en als dat echt niet kan op een nieuwe werkplek bij een ander bedrijf.'

Doe iets wat je wel kunt

Kortom, het is niet zo ingewikkeld als je de driehoek mens, belasting en belastbaarheid als uitgangspunt neemt. In januari worden veranderingen in de wet Poortwachter van kracht, die de positie van de arbeidsdeskundige verbetert in deze driehoek. Vanaf dan komt de arbeidsdeskundige in beeld zodra de bedrijfsarts heeft geconstateerd dat je ziek bent. Nu gebeurt dat pas als je langer dan een jaar ziek bent. Daar kleven allerlei bezwaren aan, dat mag duidelijk zijn. Bijvoorbeeld dat je blijft hangen in het mismoedige idee dat je helemaal niks kunt en dat je gaandeweg het contact met je bedrijf en je collega's verliest.

Bert van Swam: 'Wij als arbeidskundigen huldigen het principe dat je zo snel mogelijk een oplossing moet bedenken om mensen werk te laten doen dat ze wel kunnen en ze zo betekenisvol te laten zijn.'

Dat mes snijdt volgens Bert van Swam aan twee kanten. 'Als je iets niet kunt, zijn er ook heel veel dingen die je wel kunt. En als je iets voor je werkgever kunt betekenen, dan blijf je beter bij het bedrijf betrokken en kun je samen met je werkgever een oplossing vinden.' Hij kan het niet vaak genoeg herhalen: 'Probeer aangehaakt te blijven en blijf zoeken naar een oplossing. Probeer ondanks je beperkingen iets te doen wat je wel kunt.'

Zo vroeg mogelijk aan de slag

De arbeidsdeskundige speelt een belangrijke rol bij het vinden van die oplossing en dat doet hij te allen tijde in het belang van de cliënt, niet in het belang van de werkgever. De arbeidsdeskundige beoordeelt aan de hand van de beperkingen die de cliënt opgelegd heeft gekregen welke mogelijkheden er zijn voor passend werk binnen het bedrijf. Bert van Swam: 'Misschien moet het bedrijf een tijdelijke aanpassing doorvoeren, misschien een permanente. Soms is een herschikking van taken al voldoende. Wat vooral belangrijk is, is dat je zo vroeg mogelijk met elkaar aan de slag gaat; als je al jaren in de ziektewet zit is het een stuk lastiger, natuurlijk.' Bert refereert aan de stroomversnelling die de coronacrisis veroorzaakte, onder andere op het gebied van thuiswerken. 'Er blijken allerlei digitale mogelijkheden te zijn die we kunnen inzetten. Wie fysieke beperkingen heeft kan wellicht vanuit huis allerlei ondersteuning bieden. Hoewel we ervoor moeten oppassen dat het niet doorslaat naar de andere kant, natuurlijk. Fysiek contact blijft belangrijk, dat is ook gebleken.'

Dan hoor je erbij

Berts arbeidskundige kennis komt hem goed van pas als wethouder van West Maas en Waal. Voor wie de kaart van Nederland niet meteen paraat heeft: die gemeente ligt grofweg tussen Tiel en Nijmegen. In de loop der tijd was hij portefeuillehouder van WMO, sociale zaken, jongeren en onderwijs. 'Nu doe ik het hele sociale domein. Het is een ideale mix van petten die ik op heb. De arbeidsdeskundigen hebben als credo "iedereen doet mee". We vinden dat er voor iedereen perspectief is in een inclusieve arbeidsmarkt. Iedere werkgever heeft mogelijkheden om iemand te laten werken. Ook mijn gemeente heeft dit motto hoog in het vaandel. Iedereen in mijn gemeente doet daarom mee. Er is niemand die thuis zit, behalve als hij zo ziek is dat dat moet. Maar er is altijd iets wat je kunt, ook als je in de bijstand zit. Je kunt vrijwilligerswerk doen of iemand helpen. Het maakt niet uit, het gaat erom dat je laat zien dat je een bijdrage levert aan de gemeenschap en dat je meedoet.' Bert is er vast van overtuigd dat het helpt als je je nuttig maakt en betekenis hebt voor anderen. 'Dan hoor je erbij en wie wil dat nou niet?'

Voorzitterschap

Met de verkiezing van Bert als voorzitter van NVvA is meteen de bestuurlijke vernieuwing ingezet. Hoewel, dat klopt niet helemaal, de wens daartoe dateert al van 2018. 'Maar het klopt inderdaad dat NVvA tot 2020 werd bestuurd door een betaalde voorzitter en zeven tot acht vrijwilligers. We zijn nu begonnen met een bestuur van vijf waarvan de leden iedere week vier tot twaalf uur beschikbaar zijn. Een gedeelte van de tijd is vrijwillig en tegenover de overige uren staat een vergoeding. Doordat iedereen meer tijd in zijn bestuurswerk kan stoppen dan voorheen ontstaat meer continuïteit en draagvlak. Omdat iedereen iedere week beschikbaar is, kunnen we veel sneller schakelen, krijgen we met elkaar veel meer werk gedaan en is de organisatie niet langer afhankelijk van één iemand die alles moet doen.' Bert beaamt dat dat een grote wijziging is. 'We gaan over twee jaar kijken of het ook echt werkt. Tot nu toe zijn we er hartstikke blij mee.' Het bestuur is overigens nog niet op volle sterkte en is op zoek naar een portefeuillehouder ledenparticipatie.

Kwesties van belang

De NVvA is op het ogenblik druk met de ontwikkelingen rondom de nauwe samenwerking van bedrijfsarts, verzekeringsarts en de arbeidsdeskundige die voortvloeit uit de verandering van de wet Poortwachter. 'Verder speelt onder andere

de discussie over beeldbellen.’ Nog zo’n uitvloeisel van de coronacrisis. ‘De vraag is of je al beeldbellen kunt regelen. Is fysiek contact bijvoorbeeld per se nodig als het om werkplekonderzoek gaat? Nu regelen we dingen zo omdat je nog niet overal mag komen. Willen we dat zo houden of wil je terug naar het fysieke omdat dat wat fijner is? Daarover zijn de meningen verdeeld, dus dat moet je met elkaar bespreken.

Zo brengt de coronacrisis nieuwe agendapunten met zich mee. ‘Er lijken weliswaar allerlei kansen te zijn, maar dat geldt niet voor iedereen. Je kunt nu effectiever vergaderen en je reist minder waardoor je tijd overhoudt, maar een hele dag digitaal vergaderen is veel vermoeiender dan wanneer je bij elkaar komt, blijkt. Met zijn tweeën kun je heel wat afhandelen, maar als je met meer bent kun je niet informeel iets regelen als je met Teams vergadert. Nog zo’n nadeeltje.’

Het mooiste wat er is

Terug naar de voordelen van de gecombineerde kennis en taken. ‘Als wethouder van het sociaal domein, als arbeidsdeskundige en als voorzitter kan ik mensen kansen bieden. Het is schitterend om iemand binnen zijn mogelijkheden te laten participeren op zijn werk en in de samenleving en dat hij kan zeggen: “Zie je wel, ik hoor er weer bij.” Da’s het mooiste wat er is.’